

УДК 398:7.074(477.86-11)

DOI <https://doi.org/10.15407/nz2020.06.1344>

ДОСЛІДЖЕННЯ ФОЛЬКЛОРУ БОЙКІВЩИНИ

Ганна СОКІЛ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8352-2124>

доктор філологічних наук, професор,
Львівський національний університет ім. Івана Франка,
кафедра української фольклористики,
вул. Університетська, 1, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: gan.sokil@gmail.com

Бойківщина займає важливе місце серед інших етнографічних регіонів України і має потужний фольклорний фонд, який ще досі не повністю представлений у науковому обігу. *Актуальність* статті зумовлена недостатнім вивченням народної творчості бойків та представленням наукової спадщини тих дослідників, які обстежували усну словесність цього краю. *Мета статті* — проаналізувати фольклорний зріз Бойківщини у записах і студіях науковців, виявити народно-поетичний фонд крізь жанрово-тематичну призму, локальну специфіку, поетикальну особливість, зосередити увагу на концепціях і засадах дослідження. *Об'єктом вивчення* є етнокультурна традиція бойків у фольклористичній діяльності І. Вагилевича, І. Франка, О. Роздольського, Ф. Колесси, З. Кузеля, В. Левинського. *Хронологічні межі* охоплюють кінець XIX — першу половину XX ст. із засягом середини XIX ст., що стосується частково діяльності І. Вагилевича. Основу дослідження складає наукова праця членів Етнографічної комісії НТШ. До статті залучено опубліковані матеріали експедицій, а також рукописи, деякі з них вводяться вперше в науковий обіг. *За територіальним принципом* взято до уваги здебільшого ту частину Бойківщини, яка, згідно з сучасним адміністративним поділом, належить до Дрогобицького та Сколівського районів Львівської області. У дослідженні застосовано культурологічний, порівняльний, системний, статистичний *методи*.

Ключові слова: експедиція, обрядовий фольклор, народні пісні, тематика, мотиви, публікація, «Етнографічний збірник».

Hanna SOKIL

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8352-2124>

doctor of philological sciences, professor,
Ivan Franko National University of Lviv,
Str. Universytetska, 1, 79000, Lviv, Ukraine.
e-mail: gan.sokil@gmail.com

RESEARCH OF BOYKIVSHCHYNA FOLKLORE

Boykivshchyna occupies an important place among other ethnographic regions of Ukraine and has an outstanding folklore fund, which is still not fully represented in scientific researches. The *relevance* of the article is stipulated by the insufficient studies of folk art of the boykos (people living in Highland areas of the Carpathian Mountains) and research of scientific heritage of those researchers who studied the oral folklore of this region. Boykivshchyna folklore is a part of the whole complex of traditional and everyday culture and is interrelated with its other components (customary and legal, moral and ethical, ceremonial ones), which reveals the historical and ethnographic unity of the ethnos.

The aim of the article is to present a folklore review of Boykivshchyna in records and articles of scholars, to analyze the folk poetry fund through a genre and thematic prism (ritual songs of winter, spring and summer cycle; wedding, family and household songs, kolomyiki; paremias, prose works), to reveal local peculiarities of Boykos' folklore, its poetic features, to focus on the concepts and principles of studying the ethnocultural tradition of the region in the folklore activities of scholars.

The object of study is ethnocultural tradition of boykos in the folklore activities of I. Vahylevych, I. Franko, O. Rozdolskyi, F. Kolessa, Z. Kuzelia, V. Levynskyi.

The chronological boundaries cover the end of the XIX — first half of the XX century including the middle of the XIX century, which is partially related to the activities of I. Vahylevych. The research is based on the scientific work of the members of the Ethnographic Commission of the Taras Shevchenko Scholarly Society in Lviv, related to the study of Boykivshchyna folklore. The article includes materials of ethnographic expeditions, published in various publications, as well as manuscripts, some of which are introduced into scientific circulation for the first time.

Following the *territorial principle*, the article focuses on the part of Boykivshchyna that according to the modern administrative division belongs to Drohobych and Skole districts of Lviv region. The study used culturological, comparative, systemic and statistical methods.

Keywords: expedition, ritual-based folklore, folk songs, themes, motive, publication, «Ethnographic Collection».

Вступ. Україна багата своєю єдністю й різноманітністю, що проявляються в кожному етнографічному регіоні особливими звичаями й обрядами, своєрідним фольклором, цікавими всеукраїнськими та унікальними місцевими явищами, жанрами усної словесності, новими її варіантами, мотивами, образами. Актуальними сьогодні є слова Івана Франка: «Усі народи йшли і йдуть до «загальнолюдського блага» через свої національні ворота, і для українців нема іншого ходу», як простувати до людей по своєму дворі і в свої ворота [1, с. 71]. Як виходець із Бойківщини український поет завжди піклувався про свій край, вивчав, досліджував його, описував у художніх творах. Ще на початку ХХ століття І. Франко заявив, що життя бойків досліджене дуже мало, підкресливши, якщо і є цінні праці М. Зубрицького, то вони торкаються лише однієї частини Бойківщини [2, с. 209]. За сучасним адміністративним поділом, це були, як відомо, Старосамбірський і Турківський райони. Інша частина цього етнографічного регіону представлена у науковому світі досить мало. Деякі відомості залишили місцеві вчителі, священники, письменники. Їх приваблював і фольклор, і бойківський діалект, що переконливо засвідчують художні твори українських письменників, зокрема, Миколи Устияновича, який довгий час проживав у Славську, де й написав свої найкращі оповідання «Мєсть верховинця», «Страстний четвер» та інші, в яких змальовано цікаві образки із життя бойків, залучено колоритний бойківський діалект.

Отож *мета нашої статті* — проаналізувати фольклорний зріз Бойківщини у записах і студіях науковців, виявити народнопоетичний фонд крізь жанрово-тематичну призму, локальну специфіку, поетикальну особливість, зосередити увагу на концепціях і засадах дослідження. *Хронологічні межі* охоплюють кінець ХІХ — першу половину ХХ ст. із засягом середини ХІХ ст., що стосується частково діяльності І. Вагилевича. Основу дослідження складає наукова праця членів Етнографічної комісії НТШ. До статті залучено опубліковані матеріали експедицій, а також рукописи, деякі з них уводяться вперше в науковий обіг. Застосовано культурологічний, порівняльний, системний, статистичний методи дослідження.

Основна частина. Усна словесність стала об'єктом польових досліджень члена «Руської трійці» — Іва-

на Вагилевича, вихідця з Бойківщини, який передав своє захоплення цим краєм не лише в художніх творах, а й зібранням фольклорних джерел, підготовкою наукових розвідок. З великим пієтетом писав він про усну словесність в одній із статей про бойків «Русько-слов'янський бойківський люд у Галичині» [3], що вперше надрукована в чеському журналі «Časopis českého Musea» (Praha, 1841. Sv. 1. S. 30—72) в Празі: «Поезія бойків, як і всяка народна поезія, відбиває у собі пишну зелень гірської природи й гірського життя. Її властиві багатство і різноманітність відтінків, стислість і виразність образів, легкість поєднана з глибиною думок. Це поезія, що виїнята з глибини народної душі, а тому — переважно лірична з властивостями тієї первісної лірики, яка стала джерелом усієї багатогранної наступної поетичної творчості. В тих голосах, що видобуваються із глибин людського ества, струмує вираз суму і гірких переживань, солодкі мрії і спомини минулого щастя та вибухи буйної веселості. Ті короткі, однакові за формою хвиливі виливи піднесеної розбурханої уяви — це співанки. Крім того, побутують і епічні пісні, але вони здебільшого пересаджені з підгірських місцевостей. Проте й цим пісням властивий ліричний елемент, оскільки він є неодмінною складовою частиною розвитку пісенної основи. [...] Що стосується духу поезії бойків, то він спільний для всіх слов'янських народів, які заселяють Карпати, його суть у надзвичайному багатстві порівняльних зіставлень висновуваних думок і настроїв із навколишньою природою, насиченістю символікою, в уривчасто-протяжному звучанні, що нагадує відгомін у лісистому узгір'ї [...]» [3, с. 121—122]. Далі учений зазначив, що головна частина народної поезії бойків складається з обрядових пісень, які є такими ж давніми, як і самі обряди. При цьому дослідник слушно наголосив на тісному поєднанні людини з природою в обрядових піснях. Однак попри таку цікаву характеристику народної пісенності, дані про бойківську територію та діалектну характеристику, фольклорний матеріал представлений у цій праці досить мало.

Розмірковування І. Вагилевича про народну творчість бойків викликають інтерес нинішнього читача не лише з хронологічного погляду, як одного з ранніх звернень до вивчення цієї тематики, але й як одні з перших науково-теоретичних спроб дослідника роз-

крити поетичне багатство бойківського фольклору, окреслити родовий та жанровий поділ усної словесності (лірика, епос; обрядові пісні, епічні пісні, співанки), торкнутися поетикальних особливостей народних творів (символіка, паралелізми) тощо.

Збирацька діяльність І. Вагилевича мала вагомі результати. Він обстежував Бойківщину, бойківсько-гуцульське пограниччя. Ще 1843 року надіслав збірку колядок і щедрівок М. Погодіну для друку, проте вона так і залишилася в рукопису. Деякі фольклорні зразки потрапили до видання «Русалка Дністрова» (1837), «Народных песен Галицкой и Угорской Руси» Я. Головацького (1878), «Колядок і щедрівок» В. Гнатюка (1914) та академічної антології О. Дея «Колядки та щедрівки» (1965). Окремим виданням пісні у записях І. Вагилевича з'явилися 1983 року в упорядкуванні Михайла Шалати [4, с. 20—94]. Найбільш представлені у ньому серед інших бойківські колядки та щедрівки з Ясеня (тепер Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.) та з Верхнього Синьовидного (нинішнього Сколівського р-ну Львівської обл.) Усі вони художньо довершені, відзначаються багатогранністю тем та призначені різним адресатам: для господаря і його родини («Ой нема дома господаренька», «Ой у нашого господарента», «Ой гордий, пишний молодий пане»); для господині («Ой в чистім полі камінець стоїть», «Ой заспівали рано пташеньки»); для парубка («Ой вода, вода човником хиче», «Ой гордий, пишний молодий пане», «Ой рано, рано кури заплі», «Ішов Івасенько через угроньки»); для дівчини («Ой з Підгіренька, а з-під соненька», «А в чистім полі коршмонька стоїть», «По долу, долу — яра пшениця», «А в чистім полі грушечка стоїть»). Ці та інші твори становлять класику жанру як за змістом, так і за формально-поетичним вираженням, як, наприклад:

*Ой у нашого господарента,
Подвіренько му красно вметено.
На тім подвірінтю світлонтя стоїть,
А в тій світлоньці — тисові столи,
А по тих столах — тонкі обриси;
На тих обрусах — все колачеве,
Все колачеве житні, пшеничні;
Коло колачів — жовтії чаші,
Жовтії чаші з зеленим вином,
З зеленим вином, з солодким медом,
З солодким медом, з вареним пивом.
За столом сидять три товариші:*

*Перший товариш — ясен місячик,
Другий товариш — світле сонце,
Третій товариш — та дробен дощик [4, с. 26].*

Кожен гість («товариш»), як відомо, вихваляється своїми діями, «користями», яку приносить господареві та всім людям. У рукописі, як зазначив упорядник збірки, до цього тексту І. Вагилевич зауважив, що ця колядкова пісня є одна з давніших і наголосив: «Сміливо можна її вважати за гімн трьом божествам». Над текстом є паспортизація: «Гринь Турчин із Синевідська Вижнього». Більшість із колядок у записях І. Вагилевича за своєю художньою досконалістю, красою поетичного вираження та повнотою змісту залишаються неперевершеними.

Традицію представників «Руської трійці» продовжили наступні покоління науковців: у 1880-их рр. відбуваються мандрівки по бойківському краю з метою ознайомлення з його культурою, звичаями, обрядами. У народознавчих дослідженнях Бойківщини наприкінці ХІХ — на початку ХХ ст. простежується експедиційне обстеження регіону, в якому можна виділити кілька аспектів: а) цілеспрямовані мандрівки, які організувала молодь, як, наприклад, 1884 р. [4, с. 26], що проходила через Борислав, Східницю, Урич, Підгородці, Корчин, Верхнє і Нижнє Синьовидне, Бубнище. Такі мандрівки особливо активізували молодь, надавали можливості «наживо» спілкуватися з народом, пізнавати краще свій край; б) принагідні екскурсії на Бойківщину (1895 р. — О. Роздольський, В. Гнатюк); в) заплановані спеціальні й персональні маршрути фольклористів з попереднім обговоренням на засіданнях Етнографічної комісії НТШ з подальшим звітуванням.

У 1890-их — на початку 1900-их роках розгортанню збирацької роботи сприяла широка публікація народної творчості в часописі «Жите і слово» (1894—1897 рр.), який видавав І. Франко разом зі своєю дружиною. До нього надходили фольклорні записи від різних збирачів, з різних територій, в тому числі з Бойківщини, і друкувалися під рубрикою «Із уст народа». Щоправда, рубрика проіснувала всього два роки і 1896 р. припинилися публікації усної словесності на сторінках «Життя і слова». Та на той час Наукове товариство імені Шевченка уже видавало «Етнографічний збірник» (з 1895 р.), який мав значно ширші можливості для друкування

фольклорного матеріалу, оскільки був повністю призначений для народної творчості.

Найбільш продуктивний і досить важливий період народознавчих студій припадає на останні десятиліття XIX — початок XX століття, час активної діяльності Наукового товариства імені Шевченка у Львові. Організацією фольклористично-етнографічної роботи займалася Етнографічна комісія НТШ, створена у травні 1898 р, першими членами якої були Іван Франко, Володимир Гнатюк, Філарет Колесса, Володимир Шухевич, Осип Роздольський, Борис Грінченко. Тоді ж поставлено питання систематичного збору джерельних матеріалів і його публікації у спеціально призначених виданнях — «Етнографічний збірник» та «Матеріали до українсько-руської етнології» (з 1908 р. «Матеріали до української етнології»). Наукові розвідки поміщалися на сторінках «Записок НТШ», в «Літературно-науковому віснику».

Як голова Етнографічної комісії І. Франко розгорнув активну організаторську та збирацьку роботу. Саме йому належить важлива роль у вивченні народної творчості бойків. Він підготував міцний ґрунт для фольклористичної науки в Галичині, пройшовши добрий вишкіл у рідному селі. Першими респондентами для нього були батьки («від мами я позаписував і вивчив напам'ять немало пісень, в тім числі також повний весільний цикл, який, на жаль, у завірюсі пізніших літ десь мені затратився») [6, с. 285], відтак — односельці. «Збирати та записувати всякі матеріали з уст народу, казки, пісні, приповідки, образіві речення, порівняння, прокляття, заклинання, мудровання та поодинокі слова, — зазначив згодом І. Франко, — я розпочав ще в гімназії, і то не лише буваючи літом дома на вакаціях, у Нагуєвичах та інших сусідніх селах (Ясениці Сільній, Унятичах), але також у Дрогобичі» [6, с. 285]. Під час навчання в Дрогобицькій гімназії І. Франко мав уже два зошити із записами фольклору, в яких містилося 800 номерів [7, с. 243]. Ці дві рукописні збірки народних пісень стали дебютом діяльності Франка-фольклориста.

Ранні його фіксації датовані 1868 роком. Саме цей час поет уважав початком фольклористичних зацікавлень, що простежується з його листа від 27 грудня 1890 року до польського вченого І. Коперницького: «Займаючись більше як 12 років збиранням етнографічних матеріалів, а тепер порівняльними

студіями над етнографією слов'янською і передусім українською, нагромадив я дотепер досить значну кількість цікавих матеріалів (пісень, оповідань, приповідок, анекдотів, вірувань, забобонів і подібних)» [8, с. 391]. Про свій інтерес до усної словесності І. Франко постійно згадував у автобіографії, писаний для різних видавництв чи призначений окремим особистостям. «З ранньої молодості, — зазначив він в автобіографічній статті («Curriculum vitae»), — я займався також етнографією і фольклористикою. Ще в гімназії записав з уст різних людей сотні народних пісень, казок, прислів'їв та інших творів. Досить багатий лексичний матеріал віддав я в розпорядження спочатку І. Верхратському для його «Початків для уложення номенклатури» (точна назва «Початки до уложення номенклатури і термінології природописної, народної» (Львів, 1872. — Г. С.), а також для його праці «Знадоби», пізніше професорові Огоновському для його «Studien auf den ruthenischen Sprache» і врешті Є. Желехівському — для його українсько-німецького словника» [9, с. 81].

Захоплення І. Франка фольклором переросло в цілеспрямовану діяльність. Навчаючись у Львівському університеті, він розпочав друкувати народні твори в часописі «Друг» під рубрикою «Із уст народу», згодом у часописах «Світ», «Зоря», «Народ». І. Франко став організатором «Етнографічно-статистичного гуртка», створеного 1883 року у Львові при студентському товаристві «Академічне братство». До збирацької роботи залучав багато молоді не тільки зі Львова, а й з інших теренів, оскільки одним із головних завдань гуртка було «збирання матеріалу з народу», «періодичні екскурсії в різні сторони краю».

Найактивніша фольклористична праця І. Франка припадає на 1890—1900 роки. Як голова Етнографічної комісії НТШ разом із В. Гнатюком, М. Грушевським видавав «Етнографічні збірники», редагуючи їх та впорядковуючи. Час діяльності І. Франка в НТШ вважається найінтенсивнішим, найпродуктивнішим та найкориснішим для української культури.

Із загального доробку І. Франка — збирача усної словесності більша частина походить із Бойківщини: колядки та щедрівки, гаївки, весільні ладканки; історичні пісні, балади, співанки-хроніки, пісні про кохання та родинне життя, коліскові, жартівливі,

соціально-побутові пісні; танцювальні (сабадашки), коломийки; прислів'я та приказки, легенди, перекази, казки, анекдоти, народні оповідання. Лише частина фольклорного матеріалу опублікована за життя поета. Декілька обрядових пісень зимового циклу з Нагуєвич долучив В. Гнатюк до свого збірника «Колядки і щедрівки». Сюди ввійшли колядки для парубка, що виграє на трьох трубах («Ой за горою, за темньою») та про молодця-стрільця («Стоїть яворець тонкий, високий»), варіант про «вбори» дівчини («На заріченку, на заточеньках»), а також дві жартівливі з репертуару самого І. Франка [10, с. 24—25; 83—84; 152—153; 335—341], одна з яких висміює скупого нагуєвицького селянина, що не давав нічого колядникам. Згодом ці колядки передрукував О. Дей, додавши архівні матеріали з Нагуєвич (десять текстів) [11, с. 30—43].

Фіксувати народні пісні І. Франко практикував у процесі їх природного звучання. На Великодні свята 1882 року фольклорист записав у рідному селі гаївки. Свого часу вони не потрапили до Гнатюкового збірника і побачили світ аж через сто років у публікації О. Дея [11, с. 25—29]. Весняний цикл із Нагуєвич представлений гаївками «Чому, Галю, не танцюєш, Галю, Галю», «Ой городе, городеньку», «Жінка на торзі», «Жельман», «Кіт і миша», «Журавлі», «Надійшла весна» та інші. Як відомо, цей жанр обрядового фольклору надихнув поета на створення цілого літературного циклу «Веснянки».

Будь-який привід І. Франко постійно використовував для записування усної словесності. Спогади його односельчан свідчать, як часто він звертався до жінок та інших робітників і нотував їхні розмови, співанки, як, живучи в Нагуєвичах, не раз ходив на весілля і фіксував обряди і фольклор. Цикл весільних пісень з Нагуєвич, записаних від матері ще 1871 року, знову ж таки оприлюднено тільки через століття [11, с. 44—55]. Щоправда, були опубліковані ладканки із Лолина в журналі «Друг». Разом з О. Рошкевич та М. Павликом у Лолині І. Франко збирав також інші фольклорні матеріали [12, с. 24]. Весільні пісні та обряди письменник широко вплив у художню тканину літературного твору «Великий шум».

У збиранні усної словесності, її студіюванні вчений убачав поступ народу. Залучення інтелігенції до збирацької справи та уважне її ставлення до просто-

го люду. «Пиши, працюй, збирай матеріал, скільки можеш, — це ж єдина наша надія, котра допоможе нам перемогти лиху долю, з'єднає нас узнання і забезпечить життя. Праця, думка і сміле поступування» [8, с. 130]. Наче лейтмотив, подібні фрази простежуються в рядках тогочасних його листів до О. Рошкевич та інших кореспондентів [13, с. 239—248].

Навколо себе І. Франко згуртував цілу плеяду молоді, серед якої були його однодумці Володимир Гнатюк, Осип Роздольський, Філарет Колеса. На ґрунті народознавчих зацікавлень між ними зав'язалася щира дружба. Навчаючись у Львівському університеті, під час літніх канікул, влітку 1895 р. В. Гнатюк і О. Роздольський здійснили фольклорно-етнографічну експедицію на Закарпаття, маршрут якої пролягав через сучасну Сколівську Бойківщину. Зі Львова вони приїхали залізницею до Лавочного, а відтак через Волосянку (тепер Сколівського р-ну Львівської обл.) дісталися до першого закарпатського села Ляхівця (тепер Міжгірський р-н, Закарпатської обл.). Звідти через Старий і Новий Голятин, Майдан, Сойми, Волове (тепер Міжгір'я) та інші населені пункти Закарпаття прибули до Хуста. Підсумовуючи згодом результати цього маршруту, В. Гнатюк указував, що «разом з добродієм Роздольським» вони обстежили «край від Лавочного аж до Хуста Мараморського комітату» [14, с. 18]. Як бачимо, молоді дослідники пройшли в той час багатьма селами Бойківщини. Під час цієї мандрівки О. Роздольський записував бойківські народні казки в с. Тернавці на сучасній Сколівщині та у с. Волове. Обидва фольклористи мали намір надрукувати цілий збірник бойківських казок — О. Роздольський — з Тернавки, а В. Гнатюк — з Хітара). Однак цей план, на жаль, так і не був реалізований, а доля записів О. Роздольського невідома. В. Гнатюк опублікував свої записи. Проте ця поїздка до бойківського краю не була єдиною, про що свідчить опублікована народна легенда «Що таке вічність», яку записав О. Роздольський в Лавочному, в липні 1896 р. [15, т. 2, с. 136—139].

Сколівські Бескиди були місцем відпочинку багатьох відомих науковців. За спогадами Олександри Щурат, дружини Степана Щурата, з 1933 по 1939 роки родини Василя Щурата, О. Роздольського постійно проводили літні вакації в Славську,

Верхньому Синьовидному, бували також у Коростові й Корчині. Зупинялися вони часто у вчительки Качмарської, яка працювала у Славській школі [16, с. 117]. До того ж, кожного літа ці родини відвідували гору Маківка. За словами О. Цурат, то був обов'язок першого серпня всім іти на Маківку. Родичка дружини О. Роздольського Олександра Паляниця також стверджувала, що родина фольклориста регулярно відвідувала цю славну місцину Бойківщини. Під час мандрівок чи відпочинку О. Роздольський завжди фіксував фольклор. Серед його архівних матеріалів знаходяться записи із Верхнього Синьовидного. Із паспортизації, яку подав збирач, дізнаємося, що пісні записані 8 липня 1937 року від Розалії (Рузі) Габель. Добірка містить здебільшого співанки-коломийки. Цілий цикл пісень збирач відзначив поміткою «як жнут»:

*Ой співайте, ой женчики, йа у один голос,
Піде житце в веретільце, пшеничка у колос.
Ой дайте ми горілочки, бо я вже дожала,
Копами м'ся обкладала, в холоді лежала [17, арк. 2].*

Важливо наголосити, що фольклорист чітко диференціював жанрову приналежність народних пісень. Приміткою «як жнут» він підкреслив тематику, що стосується збору врожаю, але не належить до обрядових жнивних. Трапляються, крім них, коломийки іншої тематики, серед яких низка патріотичного спрямування:

*Україно, Україно, ти рідная мати,
Доки будеш, Україно, ляхів годувати?
Україно, Україно, наша рідна ненько,
Як во хаті спочиваю, болит мня серденько
[17, арк. 2].*

Усі ці пісні залишилися в чернетках. У домашньому архіві фольклориста натрапляємо на деякі записи народних творів із бойківського краю інших респондентів, зокрема Чудійовича (імені не вказано) із Орявчика (тепер Сколівського р-ну), що засвідчує про зацікавлення О. Роздольського фольклором бойків. Уже після ліквідації НТШ він як представник Інституту українського фольклору (від Академія наук УРСР) здійснив експедицію на Бойківщину (нинішній Дрогобицький і Турківський райони) [18, с. 399—401].

У вивченні бойківського краю своїми етномузикознавчими пошуками відзначився Ф. Колесса. Йому належать наукові досягнення і в збирацькій,

і в дослідницькій роботі. Окрім персональних збірників пісень, Ф. Колесса друкував свої матеріали у Гнатюкових виданнях, скажімо в «Гайвках» (записи з Ваньович на Самбірщині).

Досліджуючи фольклор бойків, Ф. Колесса, насамперед цікавився його музичним аспектом. Він звернув увагу на особливості мелодій коломийок. Стосовно віршової будови строф, учений слушно наголосив про домінуюче поширення коломийкового вірша (4+4+6) у східній Галичині, в тому числі на Бойківщині, та 12-складового вірша (6+6) на Лемківщині. Висновок, який зробив учений у 20-х рр. ХХ ст., актуальний і зараз: коломийка і тепер чи не найбільш живучий жанр народної поезії в бойківському краю. Завдяки своїй фрагментарній формі вона найкраще надається до імпровізацій, до передавань тонких нюансів почуттів, входить у деталі особистого й родинного життя й народного побуту, легко переходить у царину жарту й сатири. Ф. Колесса підкреслив, що коломийка постійно розвивається, зростає й поповнюється новим змістом, не цураючись навіть зовсім поважних суспільно-економічних тем. При цьому фольклорист навів цілий цикл коломийок на тему світової війни. Цікаво, що записи він зробив у Верхній Рожанці на Сколівщині від сестри сільського парубка Івана Дуба, що був жовнярем і склав їх. Кілька з них зачитуємо:

*Заплакали жінки, діти, в кого отець, мати:
Ой бідні ви, сиротята, йдете погибати.
Як зачали каноніри з канонів гремити,
Та не знаєм, сиротята, де ся маєм діти.
Ой така-то, добрі люди, при війні заплапа:
Не одному жовнярови кровця розіллята
[19, с. 39—40].*

Принагідно зазначимо, що пісенна коломийкова традиція не перервалася на Бойківщині і під кінець ХХ ст. У нових публікаціях з цього регіону знаходимо подібні коломийки про світову війну:

*Ой упала зіезда з неба та й розсипалася,
Ни в щасливу годиночку війна зачалася.
Кажут люде невірнийкі, що на війні добре,
Ни єнному жовнірьови ворон очи довбе.
Ой ви, хлопці молодийкі, ой ви, хлопці-дубці,
Погинете на войночці, як табака в люльці
[20, с. 565].*

Наукові розвідки й записи Ф. Колесси про новотвори з Верхньої Рожанки поповнили й збагатили

фольклористичні студії з Бойківщини, яких на той час було не так багато.

Малодосліджений на той час бойківський регіон також актуалізували своїми фіксаціями Володимир Левинський, Зенон Кузеля. Так, В. Левинський обстежував фольклорну традицію Дрогобича, Ясениці Сільної, Нового Кропивника, Ліктя (присілок Рибника) нині Дрогобицького р-ну Львівської області. В «Етнографічних збірниках» у різний час надруковано близько сотні демонологічних оповідань, 50 анекдотів, 12 легенд, 2 народні байки (казки про тварин), добірку приповідок В. Левинського помістив у своєму виданні І. Франко, 20 колядок і щедрівок долучив до спеціального випуску В. Гнатюк, а в «Матеріалах до української етнології» опубліковано весільні пісні та обряди із села Доброгостова.

З його доробку першими були оприлюднені анекдоти, що ввійшли до Гнатюкового збірника. Основу становлять твори суспільно-побутової тематики про різні соціальні верстви, в яких зображені недоречні вчинки українців, поляків, москалів, жидів, циган [21, с. 183—252]. Оскільки В. Левинський записував у бойківському краю, то і про місцеве населення зафіксовано чимало комічних ситуацій: бойки купили ікони з льоду, поки сиділи за столом у шинку — з ікон лишилася вода («Бойки і святі»); молодий бойко на першому році військової служби, не впізнавши майора, дає йому потримати миску з пирогами («Майор і простий») [21, с. 166—167]. Кілька анекдотів, що їх подав фольклорист, В. Гнатюк зарахував до історичних — «Москалі в Галичині», «За дверима в небі» [21, с. 279—280, 282—283], є також група народних творів про дурнів («Шведь цируликом», «Телеграфом»), одна небилиця («Міняйло») [21, с. 330, 341, 317]. Всі анекдоти В. Левинський записав у Дрогобичі від різних оповідачів, близько десятка — від свого батька.

Із народної прози опубліковано також легенди з біблійними сюжетами Старого завіту: «Як повстали гори», «Звідки взялася скринька», «Соломон і його мати» та Нового завіту: «Як згорів Ка», «Андрей і Петро — рибаки» [15, т. 1, с. 18, 46—47; т. 2, с. 71, 124], а також легенди морально-етичного та філософського змісту. Географічний діапазон записів легенд, порівняно з анекдотами, ширший, бо, крім Дрогобича, значаться ще Новий Кропивник та Лікоть (присілок Рибника). Звірний епос пред-

ставлений лише двома фіксаціями В. Левинського [22, с. 129, 209]. Одна з них — «Перехитрений лис». Це єдиний зразок не лише в українській, а й східнослов'янській традиції: лис разом із зайцем утікає від лісного, хоче обманути лісного і вбитий (СУС — 172)**. Сюжет іншої також належить до малопоширених — чому пси обнюхують один одного [22, с. 209]: пес, якого послали за перцем, не повернувся; з того часу, шукаючи перцю, що пропав, пси обнюхують один одного (СУС 200 В). Подібні сюжети є в запису О. Малинки та М. Федоровського [23].

У 1902 році В. Левинський на заклик Етнографічної комісії активно долучився до записування демонологічних оповідань. Йому як сумлінному збирачеві фольклорних матеріалів неодноразово надавали грошову допомогу. Зокрема, 1902 року «з субвенції, признаної соймом на етнографічну експедицію, ухвалено В. Левинському в Дрогобичі 50 кор.» [24, с. 19]. У 1906 році йому було виділено кошти на поїздку в бойківські села: Доброгостів, Уличне, Урич, Підгородці, Ямельницю [25, с. 15]. 1908 року Етнографічна комісія знову вирішила звернутися до керівництва НТШ з проханням виплатити підмогу 150 корон для записування місцевих переказів і матеріалів до демонології [26, с. 19]. В. Левинський оправдав довір'я комісії, зібравши близько сотні народних оповідань у Ясениці Сільній, Дрогобичі, Доброгостові та Уличнім. В. Гнатюк опублікував їх у трьох томах «Знадоб...». Вони стосуються різних демонічних істот: чортів, страхів, мерців, опирів, хованців, блудів, вовкулак, відьом та чарівниць, знахарів, хмарників, інклюзників тощо. Своім змістом деякі з оповідань «прикріплюються» до місцевих реалій, топонімів, як, наприклад, «Страх над Ченчею»: «Повідають, що в тій Ченши — нечисте місце. Як раз два музиканти в Ясениці пішли по струни до Борислава, то блуділи, блуділи та й померли» [27, с. 78].

У збирацькому доробку є прислів'я та приказки. Рукописну збілочку паремій з Дрогобича В. Левинський передав І. Франкові, яку той опублікував у «Галицько-руських народних приповідках», про що зазначив у передмові до першого тому [6, с. 289]. Серед маси паремій назвемо лише кілька: з головним словом «бути»: «Ци било, ци не било, а ти тьгни, кобило» (слово било має тут, мабуть, значіне «було»; форма «было» уживається деколи в Дрогобичині по-

ряд з «було»; цікаво, що старші люде радше вживають старшої форми, а молодші — «було». В такім разі приповідка значила би: чи було що їсти, чи не було ... в дальшій розуміню: чи дбають про тебе, чи ні, чи дякують, чи ні, а ти працюй. Та можливе також значіне бити — *schlagen*: значить чи під примусом, чи добровільно, а робити мусиш [28, с. 68]; «будувати»: («Будуєш на піску»: (значить марна твоя надія або даремна твоя робота) [28, с. 190], «Бог»: («Аби Бог здоров, таї я попри нього», що значить: «Запевнене чоловіка, що чує себе в силі побороти якісь некористні обставини») [10, с. 106]. Цю останню, до речі, нерідко полюбляв використовувати І. Франко у своєму епістолярію.

Із записів В. Левинського значно менше оприлюднено пісенного матеріалу: лише два десятки колядок і щедрівок надруковано у збірнику В. Гнатюка. За місцем виконання одна з них «надвірна», що виконується під вікном, і адресується дівчині, яка чекає гостей у «світличеньці», де на «тисовому столі», «лліному обрусі» стоять пшеничний хліб і мед-вино («Ци спиш в лужечку, гречная пінно») [10, т. 1, с. 12—13]. Колядка парубкові представлена варіантом із Нового Кропивника про парубка, що грає на три труби (золоту, яворову, роговую). Оригінальною виявляється нагорода від Божої Матері: за те, що він «трубит, ангели будит», вона готова дати «півмісяченька», «півсонінка», «пів сего світа» і ще до того «трубу золоту, панну молоду» [10, т. 2, с. 82—83].

У колядках господарю й господині переважають хліборобські мотиви. У художню тканину народних творів уплітаються як астральні образи — сонце, місяць і дощ у гостях господаря, так і християнські — Мати Божа, святі апостоли («Гей, сходімося, милії браття»), ластівка будить господаря («Защебетала гей ластівонька») [10, т. 2, с. 175—176, 151].

Колоритністю відзначається колядка з Нового Кропивника, адресована господині, — вона, господиня, поважна, «вбирається в дорогий саят», «вбувається в золоті чобіткє», на ній «хусточка горит без пломени» («А в лузі, в лузі, йа в калиновім») [10, с. 221—222]. Образ трьох сіл (зі старими людьми, з парубочками, з «відданицями») зафіксований у колядці з Ліктя, призначеній орендареві («Ци дома, дома орендароньку») [10, с. 164].

Не залишав поза увагою В. Левинський і короткі величальні пісеньки, які виконували як поколядь. Із

його записів до Гнатюкового збірника ввійшли два тексти, адресовані господареві, один — дівчині. Зазвичай, у них бажалося здоров'я, достатку, добро-го врожаю — «в полю полон зо всіх сторон», «густі копи, а рясні снопи», «світлоє стебло й золоте зерно». Своєрідний бойківський колорит передають завершальні слова поколяді: «Вже-смо то вам вищебетали, Як ластівонька в гонтовім дому, Як соловієць в вишньовім саду, Як перпелонька близь бережонька» [10, с. 286—287, 291, 301]. Окрему групу у записах фольклориста становлять віншівки господареві, парубкові та одна жартівлива [10, с. 304, 308, 311, 318].

Новими мотивами наповнені коломийки, що ввійшли в однойменний збірник В. Гнатюка. Записи В. Левинського репрезентують той край, звідки походять:

*Горі селом, долі селом плоти городжені,
Ай мині у Кропивнику дівки не суджені* [29, с. 38].

У пісенних монострофах відбилися географічні назви, особливості життя та праці мешканців обстеженої місцевості.

*Ой у нашім Бориславлю ями реперуют,
Ой бо наші файні хлопці дома не ночуют*
[29, с. 29].

Подібний варіант зафіксував свого часу І. Франко, вважаючи «пісні про Борислав і про тамошню роботу до складених свіжо, за наших днів» [32, с. 187].

Записав В. Левинський бойківське весілля у Доброгостові на Дрогобиччині, яке опублікував у «Матеріалах до українсько-руської етнології» [31, с. 101—120]. Збирач зафіксував етапи весільної драми: запросини на весілля, вінкоплетення, випікання короваю та інші, зазначивши, що «рівночасно, як у молоді плетуть вінці, у молодого чинет коровай». Пісні до вінкоплетення кількісно переважають коровайні. В одній із них привертає увагу образ збору «Ой збори, збори суботній! А хто є те, зборочку, тут зібрав? — Збирала мене молода і задвала зборову роботу — Хрещечий бервінок рівнати, Два вінки — віночки увивати» [31, с. 106]. До речі, явище «соборної суботи» характерне не тільки для українців. У білорусів — останній вечір перед весіллям, обряд прощання молоді з дівуванням. Тоді ж плели вінки. Мав місце і ритуал качання вінка. У піснях звучали мотиви прощання дівчини з до-

шлюбним життям [32, с. 570]. Згідно із записами В. Левинського, група народних творів виконується до страв як подяка кухаркам. Частково у весільних піснях збереглися давні мотиви «відрубубання коси» («взєли косичку під мечі»), шлюбної ночі в коморі «на житній соломі», що символізує життя, продовження роду.

В архівосховищі ІМФЕ в Києві зберігаються автографи фольклорних матеріалів В. Левинського [33]. Це здебільшого народні пісні — балади (отруєння невістки і сина, невістка-тополя, Бондарівна), пісні про кохання: нерозділене кохання («За горою вишенька, за другою дві»), зрада дівчини («Ой дівчина по гриби ходила», «Ой піду ж я попід гай зелений»), родинно-побутові: чоловік-нелюб («В поли, там моя дівчина»), жартівливі (про кумів, про смаровоза у дорозі, про бабу, що пішла по гриби). Низку жовнірських пісень представляє тематика про новобранців («Не сам іду у катуни»), воєнні події та смерть жовніра («Ой на горі жито», «Ой устань, устань, жовнір молоденький»).

З народної прози у вказаному фонді наявні фантастично-пригодницькі казки, у яких ідеться про різні пригоди братів, що перетворилися в орлів («Йіден отиць мав три сини і єдну доньку»), подорож парубка з цїсарєвою дочкою, пошук чарівних перснів («Йіден пан мав сина...»), про трьох синів («Був їден отець, мав три сини»). Серед фольклорних матеріалів є низка анекдотів («Пішов раз їден лісничий на засідку», «Наймив раз їден пан косарів траву косити», «Зламалася віра» та інші), дитяча надокучлива казочка «Скажу я вам байку». Часовий діапазон фіксацій — 1898—1903 роки, місце запису — Дрогобиччина.

Фольклорні записи В. Левинського відзначаються різножанровістю, багатством мотивів, образів, що представляють малодосліджений бойківський регіон. Чітка паспортизація кожного народного твору, здебільшого дотримання акцентуації як у друкованих, так і в рукописних матеріалах засвідчують відповідність тим вимогам, які ставила перед збирачами Етнографічна комісія НТШ.

Чимало надій було покладено на спеціально призначену етнографічно-антропологічну експедицію на Бойківщину (1904 р.), що проходила під егідою НТШ та Товариства австрійської етнографії й Антропологічного товариства в Парижі. Її очолив

Ф. Вовк, взяли участь І. Франко, З. Кузеля та інші. Під час цього маршруту обстежено низку населених пунктів, серед них села долини Опору: Сможе, Лавочне, Тухля, Славсько, Гребенів, Сколе, Синьовидне. Учасники зібрали багатий етнографічний матеріал та зробили антропологічні заміри «на живих людях». Це не лише перевершило все, що до цього часу було зроблено в цій галузі, (етнографи і музейні колекціонери досі майже не цікавилися бойками), але загалом започаткувало систематичне дослідження матеріальної культури і типів цієї етнічної групи [34, с. 70—71]. Однак ця довгоочікувана Етнографічна експедиція, спеціально приурочена дослідженню Бойківщини, для фольклористики дуже мало ддала, бо під час її проведення усну словесність майже ніхто не фіксував. У тім часі записав Зенон Кузеля бойківське весілля в Лавочному Стрийського повіту (нині Сколівського району Львівської області). Деякий час рукопис зберігався у Ф. Вовка. З цього приводу в листі до нього від 16 жовтня 1907 року В. Гнатюк зазначив: «Кузеля записав бойківське весілля в Лавочнім і передав Вам. Супроти того, що ми надрукували вже в «Матеріалах» оце три бойківські весілля (їдеться про записи В. Гнатюка в Мшанці на Старосамбірщині, Ю. Кміта в Гвіздці на Турківщині та В. Левинського на Дрогобиччині. — Г. С.), було би добре для комплекту надрукувати й Лавочнянске. Будьте, отже, такі добрі і не гайтесь, вишліть нам рукопис, який — як запевняє Кузеля — зовсім Druckfähig. Інакше мусів би він наново переписувати з нотаток, а то не належить до приємностей» [35, с. 61].

Публікація З. Кузеля появилася у «Матеріалах до українсько-руської етнології» за 1908 рік [36, с. 121—150]. Молодий на той час дослідник, маючи у розпорядженні питальник Ф. Вовка, подав детальний опис обрядів і зібрав весільні пісні (84 номери). Порівнюючи із загальноукраїнськими, зокрема з надніпрянськими обрядами, фольклорист скрупульозно відзначив відмінності бойківського весілля (відсутність при сватанні («обзорилах») таких приписних церемоній, як колупання печі, виголошування промов, обмін хлібами, рушниками тощо) та вказав на своєрідні «приписи» і в сусідніх селах, як, приміром, у Волосянці (село поблизу Лавочного) «е звичай, що доки в хаті не засвітають, доти свати не можуть увійти до середини» [36, с. 122].

Детально описаний обряд вінкоплетення ще раз підтверджує, що на Бойківщині вінки плели з «бервінку» і з «вівса», а як нема вівса, то з «шовкової трави» («в літі»). У піснях вказано час, коли відбувалося це дійство:

*Як яли кури піти,
Яли ся вінки вити,
Яли зорі зоріти,
Яли ся довивати* [36, с. 125].

Фольклорист акцентував також на відсутності коровайних пісень, хоча сам хліб могли випікати або ж купувати готовий у місті. «Коровай цілком чистий (тобто не прикрашений. — Г. С.), з разової муки: церемоній при печенню нема жадних, бо печуть враз з иньшими хлібами на весіле» [36, с. 129]. Щоправда, уважне вивчення весільних пісень у цьому селі свідчить, що трапляється згадка про коровай:

*Пушайте нас до хати,
Не дайте нам стояти,
В нас корогвай великий,
Не можемо дерьжати* [36, с. 134].

Або ж:

*Ой та де тота Векла,
Що нам корогвай пекла.
Ой на леду сиділа
Тай корогвай звзіла.
Ой ви нас не дуріте,
Корогвай подліте* [36, с. 135].

Дослідник ретельно занотував у піснях, які збереглися, залишки давніх обрядодій, вірувань: завоювання нареченої: (*Звоюєме войночку, Возьмиме си дівочку В зеленийкім віночку*), відрубубання коси («Поставали за сьців паничі Та взяли кісойку під мечі»). Щодо останнього, то З. Кузеля зазначив наприкінці запису, подаючи відповіді на деякі «невідповіджені питання квестіонара Ф. Вовка», таке: коси не утинають. Отже, сама обрядодія вже не збереглася, однак згадка в пісні про неї залишилася. Заслуга З. Кузеля в тому, що він намагався якнай докладніше з'ясувати ті чи інші деталі та зацентрував увагу на зникаючих обрядах і піснях, що вже тоді починали виходити з ужитку. Збирач подав чи не єдиний тогочасний запис (початку ХХ ст.) з центральної Бойківщини (сучасної Сколівщини), зі збереженим діалектом («жуковина» — перстень, «яли» — почали, «чиряти» — черпати та інші), вказаною паспортизацією (запис

зроблено «в вересні 1904 р. з уст свашки Сефти Пальків»).

Захоплювали З. Кузеля коломийки різноманітно тем, своєрідністю відображення в них життя родинного, громадського — «від колиски до могили». Географія його записів досить широка. Якщо взяти до уваги лише опубліковані зразки у Гнатюковій антології, то там представлено дванадцять сіл. Коломийки розкривають географічні реалії, природу, імена, психологічні стосунки між людьми тощо. В поле зору записувача потрапили пісенні мініатюри про суспільно-побутові взаємини, рекрутування, надто важку службу в цісарській армії:

*А мій тато сіє, вори на широкім поли,
А я бідний жовняренько служу цісарови!
А мій тато сіє, вори, хліба се надіє,
Бідний жовнір маширує, смерти се надіє!*
[29, с. 200].

З інших фольклорних записів З. Кузеля оприлюднено два перекази про опришків, що опубліковані в спеціальному випуску «Етнографічного збірника» — розділ «Ватажок Олекса Довбуш», підрозділ «Пам'ятки про О. Довбуша» [37, с. 135, 137—138]. Один із них про якусь попадю, що схопив Довбуш і тримав на горі доти, поки не одержав викуп («Гора Попадя»), другий — «Про Довбуша і розбійників в Ілемню», записані в Долинському повіті відповідно в селі Ясінь та Ілемня.

Як член Етнографічної комісії З. Кузеля готував до запланованого видання корпусу українських пісень народні балади, серед яких, очевидно, були записи із досліджуваного регіону. Однак з початком Першої світової війни вони пропали разом з багатьма іншими зібраними матеріалами.

Висновки. Бойківщина цікавила дослідників самотнім фольклором. Особливий інтерес простежується в останні десятиліття ХІХ — на початку ХХ ст., коли активну діяльність розгорнуло НТШ, і науковий потенціал був спрямований на організацію народознавчої роботи в різних етнографічних регіонах. Фольклорні матеріали з бойківського краю містять багату колядкову традицію, унікальні весільні ладканки, різноматичний спектр коломиенок, своєрідні паремії та прозові твори. Дослідження, проведени в регіоні, відзначались науковими засадами у збирацько-пошуковій роботі та ґрунтовними розвідками, серед яких пріоритет належить І. Франкові. Незважаючи на вже доволі суттєвий науковий

доробок, фольклор Бойківщини все ж потребує на подальший детальний розгляд.

1. Франко І. Стара пісня. *Франко І. Збір. творів: у 50-ти т.* Київ: Наукова думка, 1982. Т. 37. С. 76—78.
2. Франко І. Літературна мова і діалекти. *Франко І. Збір. творів: у 50-ти т.* Київ: Наукова думка, 1982. Т. 37. С. 205—210.
3. Вагилевич І. Бойки, русько-слов'янський люд у Галичині (передм. та переклад. з пол. Р. Кирчіва). *Жовтень*. 1978. № 12. С. 117—130.
4. *Народні пісні в записках Івана Вагилевича*. Упоряд., вступ. ст. і приміт. М.Й. Шалати. Київ: Музична Україна, 1983. 160 с.
5. Франко І. Мандрівка руської молодіжі. *Діло*. 1884. № 85. С. 1—2; № 86. С. 1—2.
6. Франко І. Передмова до першого тому. *Галицько-руські народні приповідки: у 3-х т.* Збір., упоряд. і пояснив І. Франко. 2-ге вид. Львів, 2006. Т. 1. С. 285—304.
7. Франко І. Листи (1895—1916). *Франко І. Збір. творів: у 50-и т.* Київ: Наукова думка, 1986. Т. 50. 704 с.
8. Франко І. Листи (1874—1885). *Франко І. Збір. творів: у 50-и т.* Київ: Наукова думка, 1986. Т. 48. 768 с.
9. Франко І. *Curriculum vitae*. *Франко І. Збір. творів: у 50-и т.* Київ: Наукова думка 1981. Т. 29. С. 77—84.
10. *Колядки і щедрівки*. Т. 1; Т. 2. Зібрав В. Гнатюк. *Етнографічний збірник*. 1914. Т. 35. 270 с.; Т. 36. 380 с.
11. *Народні пісні в записках Івана Франка*. Упоряд., вступ. ст. і приміт. О.І. Дея. Київ: Музична Україна, 1981. 336 с.
12. Дей О.І. *Іван Франко і народна творчість*. Київ, 1955. 300 с.
13. Сокіл Г. Фольклористика Івана Франка крізь призму епістолярію. *Українське літературознавство*. Львів, 2011. Вип. 74. С. 239—248.
14. Гнатюк В. Дещо про Русь Угорську. *Радикал*. 1895. № 2. С. 14—19; № 3. С. 26—30.
15. *Галицько-руські народні легенди*. Т. 1; Т. 2. Збір. В. Гнатюк. *Етнографічний збірник*. 1902. Т. 12; Т. 13. 287 с.
16. Дем'ян Г. Підгір'я моє зелене. *Жовтень*. 1968. № 4. С. 113—117.
17. Наукові архівні фонди рукописів та фонозаписів ІМФЕ ім. М.Т.Рильського НАН України (далі НАФРФ ІМФЕ). Ф. 40—1. Од. зб. 97. Арк. 1—4 (Зап. О. Роздольський у В. Синьовидному. 1937 р.).
18. Сокіл Г. Перша наукова експедиція Львівського відділення Інституту фольклору на Дрогобищину. *Народознавчі зошити*. Львів, 1999. № 3. С. 399—401.
19. Колесса Ф. Українська народна пісня в найновішій фазі свого розвитку. *Колесса Ф. Фольклористичні праці*. Київ: Наукова думка, 1970. С. 34—59.
20. *Фольклорні матеріали з отчого краю*. Збір. Василь та Ганна Сокіл. Львів, 1998. 616 с.
21. Галицько-руські анекдоти. Збір. В. Гнатюк. *Етнографічний збірник*. 1899. Т. 6. 370 с.
22. Українські народні байки (звіриний епос). Т. 1—2. Збір. В. Гнатюк. *Етнографічний збірник*. Львів, 1916. Т. 37—38. 559 с.
23. *Сравнительный указатель сюжетов: восточнославянская сказка*. Сост. Л.Г. Бараг, И.П. Березовский и др. Ленинград: Наука, 1979. 437 с.
24. Засідання Етнографічної комісії від 13 жовтня 1902 р. *Хроніка НТШ*. Львів, 1902. Ч. 12. Вип. 4. С. 19.
25. Засідання Етнографічної комісії від 21 серпня 1906 р. *Хроніка НТШ*. Львів, 1906. Ч. 28. Вип. 4. С. 13—15.
26. Засідання Етнографічної комісії від 14 травня 1908 р. *Хроніка НТШ*. Львів, 1908. Ч. 35. Вип. 3. С. 19.
27. Знадоби до галицько-руської демонології. Т. 1. Зібрав В. Гнатюк. *Етнографічний збірник*. 1904. Т. 15. 272 с.
28. Галицько-руські народні приповідки: у 3-х томах. Збір., упоряд. і пояснив І. Франко. 2-ге вид. Львів, 2006. Т. 1. 832 с.
29. Коломийки. Т. 1. Зібрав В. Гнатюк. *Етнографічний збірник*. Львів, 1905. Т. 17. 259 с.
30. Франко І. Знадоби до вивчення мови і етнографії українського народу. II. Дещо про Борислав. Франко І. Збір. творів: у 50-и т. Київ: Наукова думка, 1980. Т. 26. С. 180—204.
31. Бойківське весіле в Доброгостові Дрогобицького повіта. Зап. В. Левинський. *Матеріали до українсько-руської етнології*. Львів, 1908. Т. 10.
32. Дрозд Дз. Суборная субота. Беларускі фольклор: энцыклапедыя. Мінск: Беларуская энцыклапедыя, 2006. Т. 2. С. 570.
33. Наукові архівні фонди рукописів та фонозаписів ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України. Ф. 28—3. Од. зб. 79. 91 арк. (Зап. В. Левинський у Дрогобичі. 1899—1903 рр.)
34. Франко І. Етнографічна експедиція на Бойківщину. Франко І. Збір. творів: у 50-ти т. Київ, 1982. Т. 36. С. 68—99.
35. Листування Федора Вовка з Володимиром Гнатюком. Львів; Київ, 2001. 216 с.
36. Бойківське весіле в Лавочнім Стрийського повіта. Зап. З. Кузеля. *Матеріали до українсько-руської етнології*. Львів, 1908. Т. 10. С. 121—150.
37. Народні оповідання про опришків. Зібрав В. Гнатюк. *Етнографічний збірник*. Львів, 1910. Т. 26. 354 с.

REFERENCES

- Franko, I. (1982). Old song. In *Franko, I. Collection of works: in 50 vol.* (Vol. 37, pp. 76—78). Kyiv: Naukova Dumka [in Ukrainian].
- Franko, I. (1982). The Literary language and dialects. In *Franko I. Collection of works: in 50 vol.* (Vol. 37, pp. 205—210). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

- Wahylewich, I., & Kyrchiv, R. (1978). *Boyki, Russian-Slavic people in Galicia*, 12, 117—130 [in Ukrainian].
- Vahylevych, I., Shalata, M.J. (Ed.). (1983). *Folk songs in the records of Ivan Vahylevych*. Kyjiv: Muzychna Ukraïna [in Ukrainian].
- Franko, I. (1884). The journey of Russian youth. *Dilo*, 85, 86 [in Ukrainian].
- Franko, I. (2006). Front word to the first volume. Galician-Russian folk tales: in 3 vol. (Vol. 1, pp. 285—304). The second edition. Lviv [in Ukrainian].
- Franko, I. (1986). Letters (1895—1916). In *Franko, I. Collection of works*: in 50 vol. (Vol. 50). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Franko, I. (1986). Letters (1874—1885). In *Franko, I. Collection of works*: in 50 vol. (Vol. 48). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Franko, I. (1981). Curriculum vitae. In *Franko, I. Collection of works*: in 50 vol. (Vol. 29, pp. 77—84). Kyiv: Naukova Dumka [in Ukrainian].
- Ghnatjuk, V. (1914). Carols and Christmas carols. *Ethnographic compendium*. Lviv (Vol. 36) [in Ukrainian].
- Dej, O.I. (1981). *Folk songs in the records of Ivan Franko*. Kyiv: Muzychna Ukraïna [in Ukrainian].
- Dej, O.I. (1955). *Ivan Franko and folk art*. Kyiv [in Ukrainian].
- Sokil, H. (2011). Folklore of Ivan Franko through the prism of epistolary. *Ukrainsjke literaturoznavstvo* (Issue 74, pp. 239—248). Ljviv [in Ukrainian].
- Ghnatjuk, V. (1895). Something about Hungarian Russia. *Radykal*, 2, 3 [in Ukrainian].
- Ghnatjuk, V. (1902). Galician-Russian folk legends. *Ethnographic compendium* (Vol. 12, 13). Lviv [in Ukrainian].
- Demyan, G. (1968). *My foothills are green*, 4, 113—117 [in Ukrainian].
- (1937). *Scientific archived funds of manuscripts and sound recordings (The NAFRF IMFE) the name of M.T. Ryljsjkogho NAN of Ukraine*. F. 40—1. Od. zb. 97.
- Sokil, H. (1999). The first scientific expedition of the Lviv branch of the Institute of Folklore to Drohobych. *The Ethnology notebooks*, 3, 399—401 [in Ukrainian].
- Kolessa, F. (1970). Ukrainian folk song in the latest phase of its development. *Folklore works* (Pp. 34—59). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Sokil, Vasyly, & Sokil, Hanna (1998). *Folk materials from the motherland*. Lviv [in Ukrainian].
- Ghnatjuk, V. (1899). Galician-Russian anecdotes. *Ethnographic compendium*. Lviv (Vol. 6) [in Ukrainian].
- Ghnatjuk, V. (1916). Ukrainian folk tales (animal epic). *Ethnographic compendium* (Vol. 37—38). Lviv [in Ukrainian].
- Barag, L.G., & Berezovsky, I.P. (1979). *Comparative index of plots: East Slavic fairy tale. comp.* Leningrad: Nauka [in Russian].
- (1902). Meeting of the Ethnographic Commission of October 13, 1902. *Chronicle of NTSh*. Lviv (Part 12, issue 4, p. 19) [in Ukrainian].
- (1906). Meeting of the Ethnographic Commission of August 21, 1906. *Chronicle of NTSh*. Lviv (Part 28, issue 4, pp. 13—15) [in Ukrainian].
- (1908). Meeting of the Ethnographic Commission of May 14, 1908. *Chronicle of NTSh*. Lviv (Part 35, issue 3, p. 19) [in Ukrainian].
- Hnatyuk, V. (1904). Needs for Galician-Ruthenish demonology. *Ethnographic compendium* (Vol. 15). Lviv [in Ukrainian].
- Franko, I. (2006). *Galician-Russian folk tales*: in 3 vol. (Vol. 1). The second edition. Lviv [in Ukrainian].
- Hnatjuk, V. (1905). Kolomyjky. *Ethnographic compendium* (Vol. 17). Lviv [in Ukrainian].
- Franko, I. (1980). Needs to study the language and ethnography of the Ukrainian people. II. Something about Boryslav. *Collection of works*: in 50 vol. (Vol. 26, pp. 180—204). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Levinsky, V. (1908). Boykos wedding in Dobrohostiv, Drohobych district. *Materials on Ukrainian-Russian ethnology* (Vol. 10) [in Ukrainian].
- Drozd, Dz. (2006). Cathedral Saturday. *Belarussian folklore: encyclopedia* (Vol. 2, p. 570). Minsk: Belarussian Encyclopedia [in Ukrainian].
- Levinsky, V. (1899—1903). *NAFRF IMFE the name of M.T. Ryljsjkogho NAN of Ukraine*. F. 28—3. Od. zb. 79.
- Franko, I. (1982). Ethnographic expedition to Boykos region. *Collection of works*: in 50 vol. (Vol. 36, pp. 68—99). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- (2001). *Correspondence of Fedor Vovk with Vladimir Hnatjuk*. Lviv; Kyiv [in Ukrainian].
- Kuzela, Z. (1908). Boykos wedding in Lavochny, Stryi district. *Materials on Ukrainian-Russian ethnology* (Vol. 10, pp. 121—150). Lviv [in Ukrainian].
- Ghnatjuk, V. (1910). Folk tales about opryshky. *Ethnographic compendium*. Lviv (Vol. 26) [in Ukrainian].